

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quale Apostolis Imperium prohibetur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

in. Iam Bezam, & Gebennenses alia sentientes ac-
cerime inculcat. Certe inquit, victoria de antichristo iam
portat, nisi obstitisset quorundam rigor, qui non modo Episco-
patus virescens expellere voluit, sed etiam episcopalem, & ar-
chiepiscopalem, hac ad reginam, & plura in praedicatione,
§. 3. Hinc multo facilius Anabaptistae refutatur, qui
omne Christianum, rei publica magistratum exterminat.
Idque accepta Caluinianis occasione. Nam Caluinus
inter Laicos & Ecclesiasticos discrimen non agnos-
cit, & tamen prohiberi dominationem regum gen-
tium contendit, etiam legitimam, quod ideo de o-
mnibus saecularibus sunt Anabaptistae interpretati.
Omnibus in communi hoc convenit, ut imperando
serviant, bonis enim princeps pro suis subditis labo-
rat, ut solent pro Domino servi. Quod vero Calui-
nas negat permissum pastoribus ut magnifico splen-
dore emineant; Hoc tamen concedit fieri posse, ut
oppidi vel pagi dominus simul docendi munus quo-
que obeat, urgente necessitate. Quod si verum est,
poterit & provincia Dominus, comes, dux, nec re-
pugnet pastoratui legitimus, & civile in subditos
imperium, licet per Evangelium non detur. Poterit
& supra subditos erigere, nec splendorem cogetur
ponere. Tales vero etiam in Anglia Episcopos, &
archiepiscopos tolerant rigidi Caluiniani. Con-
suetudinem Anglicanam contra Bezam Saravia defen-
dit. [Praeterea inquit cap. 24. Legibus huius regni, &
principis beneficio, episcopis hic honor deferretur, ut
inter nobiles & proceres regni censerantur. Archie-
piscopi inter duces & magnos regni officarios locus
cum Clementia titulo datur; & Cantuariensi pro-
prie ante omnes proceres & magnos regis officarios
est attributa: & primus patris regni dicitur. Ceteri o-
mnes Episcopi inter Barones locum tenent, & eo
nomine, titulo dominorum honorantur. Qui om-
nes cum ciues sint & subiecti, Princeps in regno suo
honestam civilem aliquod munus si mandet cuiquam
Episcoporum, ut si quem Eirenarcham constituat,
vel a secretiori consilio habere velit, & legationem
ad externum aliquem principem obire, non video
causam cur Principi suo in re quavis honesta non de-
beat parere & obsequi. Sed & hic oritur difficultas,
quomodo unus pluribus sufficere possit muneribus
obediendis. Hanc enim obiectionem D. Beza facit.
Cui respondeo: quomodo ipse putet, vnum in Israe-
le sacerdotem fuisse sacerdotis summi simul & iudi-
cis fuisse omnibus parem? Eadem ratione dico quan-
doque recipi, aut necessitas postulat, aut absoluta
regis voluntas viget, dante Deo pluribus ministris
adiutores Episcopos, plures functiones possit, & debere
subire. Si Episcopi & Archiepiscopi adiutores nega-
rentur, & solilla omnia quae ad illa pertinent, quae
eximus officia prestanda in se susciperent; merito
posset obijci. Sed ego neminem unquam extitisse
aditorem, qui per se solus sine vllis adiutoribus, quae
etiam summi sacerdotis concernebant officium
obiret; pluribus a hinc inde partes varias suscipien-
tibus & operum ferentibus, duplicem personam cum
vilitate & edificatione populi Dei saepe sacerdotes
& Episcopi sustinuerunt. Hic habes, candide Lector,
Episcoporum & Archiepiscoporum auctoritatem
quam defendo: & ecclesiae vtilem edificationem & gu-
bernationem ex stimulo. Quae quum sine imperio, in ijs
extimis rebus, quae tantum concernunt ecclesiam, esse
non possit; illud tamen a dominatione & tyrannide
quam longissime abesse, quicquid apud se quid tyran-
nia & dominatio sic reputare volet, facile tenebit.
Imperium legibus finitum, & ad commune Ecclesiae
edificationem, tam eorum quibus imperatur, quam
eorum omnium ad quos resp. Ecclesia pertinet, consti-
tutum, iure nemo unquam vocaverit tyrannidem. Ty-

rannis est iniqua & crudelis dominatio, & oppressio
innocentiorum: vel contra leges usurpata potestas: quo-
ties neque ex lege neque ex more quicquam imperat. Au-
thoritas veterum episcoporum & nostrorum hic in Anglia, sicut
& superintendentium in Germania, canonica est. O-
bedientia, quae ipsis debetur, ultra leges Ecclesiasticas
non extenditur: si quidpiam Episcopus aut Archiep-
iscopus, cuius est regulae ecclesiasticae non faciunt po-
testatem, nemo tenetur parere. Vnde fit manifestum,
dominationem nullam nec veteribus nec Anglicanis
posse obijci Episcopis. Dominatio cum subditorum
servitute subiecta, si quibus pro suo arbitrio quidvis
Dominus imperare potest. Demonstrandum erat D.
Bezae, quibus in rebus dominatione veteres episcopi
fuerint vti, & hodie Anglicani vtiantur Episcopis. Qui
nihil precipere potest nisi quod ad officium ipsius per-
tinet, cui praepositus est, quod si fecerit, contemni po-
test imperium, iniuria simulatur tyrannidis & viur-
patae in fractis dominationis. Calumniam igitur sunt
qui dquid de tyrannide & dominatione episcoporum,
qui ex praecipito regularum ecclesiasticarum praesu-
erunt & praesunt Ecclesijs, & Ecclesiarum pastoribus
congeritur. Videri potest eodem in tractatu miseri-
ma cavillatio Bezae de nomine *ἀρχιεπίσκοπος*, & *ἐπίσκοπος*, quod
Saravia ostendit, non semper opponi *τῷ δακρυβύβλω*.

§. 4. Dominationis ab eodem, non potest: tem tol-
li docet ipsum Christi exemplum. Christus enim non
venit *δακρυβύβλω*, ut sibi ministraretur, sed venit, ut alijs
ministraret, imò animam suam daret, hic vitam impen-
dere, redemptionem pro multis. Animam ergo ser-
vituti & morti subiecit: non igitur servum Christi o-
porteret honoribus querendis inuigilare, aut imperium
querere: Christus tamen etiam in illo exinanitionis statu
obsequia angelorum & hominum admisit, quantum
ratio dictabat. Quamvis ipse omnibus serviret, & Pau-
lus Onesimum retinere cogitabat, ut pro Philemone
sibi in vinculis serviret. Deinde Christus multa suis
imperavit, vltis vera potestate, sed non abusus more
regum infidelium, non *κατ' ἐξουσίαν*, aut *κατὰ κράτος*,
non violenter aut cum potestate opprimens. Aliud igitur
his non constituitur, quam ut Ecclesiarum Prae-
lati totos se servitio subditorum & salutis impendant:
nam omnes *δούλοι* hoc est, servi, appellantur. Hinc &
Pontifex servus servorum Dei. Quicumque, n. bene praestit,
servus subditorum est. Etiam si rex sit, illius finis est sa-
lus populi, cuius est instrumentum & procurator rex.
Frustra ergo Beza his verbis utrumque gladium a Papa
aufert fingit. Non enim potestate abrogat suis in Ec-
clesia futuris Christus, sed astringit: At vero ambitione,
fastum, imperandi duritiam, violentiam, longe abesse iu-
bet. Ligandi, n. & solvendi potestate ipse contulit, oves
& agnos pascere voluit. Minister ergo salutis sunt Po-
ntifex & Episcopi, sicut Christus minister fuit: nō. n. venit
δουλεύων *δεσποτῶν*, ut sibi ministraretur, seu
ut sibi assisteretur, seu appareret ministri, sed *δακρυβύβλω*,
ut ipse ministraret, & appropinquaret alienae salutis.
Hic in Greco Codice Beza ait inferi ex Luc. v. 8. c. 14.
& sequeres aliquot. Dignitas itaque Ecclesiastica, hu-
militate serva esse debet, *ἐξουσία*, vel ut alia exēplaria *ἐξουσία*
δακρυβύβλω, sic vel erit minister. Aug. l. 9. de civit. c. 14.

QVÆSTIO II.

Quomodo Christus dederit animam suam redem-
ptionem pro multis?

§. 1. Multorum nomine omnes ex phrasi & consue-
tudine intelligo. Omnes enim, de quibus Christus
hic agitur sunt multi. *πολλοί* vocat Greci populum seu pro omni-
valgus. Itaque in se nonnulli hac ad Caluinianum et-
rore de torquent, ut meritis dominice passionis de-
trahant, negentque pro omnibus mortuum esse Chri-
stum. Hos Caluinus ipse refutat, cum ait scripturam hic,
& Rom. 5. 15. totum genus humanum complecti. Sic &